

Tilalla: Ritva Hilkkola – lampaita, lammaskoiria ja lomitusta

Teksti: Sanna-Mari Lohva Kuvat: Tarja Pahkasalo

Ihmeellisen lämmin ja aurinkoinen iltapäivä syyskuun loppupuolella Hilkkolan tilalla on idyllinen. Uuhet karitsoineen laiduntavat tilan päärakennuksen läheisyydessä ja pihalla omenapuut luopuvat pikkuhiljaa herkullisesta taakastaan. Elimäellä perinteisessä maalaismaisemassa on Ritva Hilkkola viettänyt lapsuutensa ja emännöinyt tilaa vuodesta 2005. Tälle paikalle, Kukkilan kylään, on suku tullut 1930-luvulla, pitäen lypsykarjaansa 1980-luvulle saakka.

Lehmät kuuluvat silti edelleenkin Ritvan elämään, sillä hän lomitaa yhä lähialueen lypsykarjatiloilta. Lomitustyötä

hän on tehnyt vuoden 1991 alusta. Se tuntui omemmalta kuin puistopuutarhurin ammatti, johon Ritva valmistui 1990.

Ensimmäiset viisi uuheta tilalle otettiin 2008. Tarpeeseen ne hankittiin, pienehköjä maisemahoitokohteita laiduntamaan. Siinä kävi perinteisesti, eli seuraavana vuonna navettaa remontoitiin kirvesmiehen avulla lampaille sopivaksi ja sinne ostettiin 25 uuheta lisää. Samana vuonna 2009 tuli tilalle ensimmäinen paimenkoira. Bordercollienarttu, nautakoira, joka oli käynyt kotitilallaan tarpeettomaksi. Cado oli kiltti ja nöyrä koira, tullessaan noin viisivuotias ja peruskoulutettu. Haut,

laidunsiirrot, ruokinnassa tai kuivituksessa eläinten pois pitäminen olivat perustöitä, jotka koiralta onnistuivat hyvin. Ritva harmittelee, että koirassa olisi varmaan ollut potentiaalia kouluttaa sitä pidemmällekin, jos hän olisi itse tohtinut lähteä sen kanssa johonkin oppiin. Koira eli pitkän elämän, 15-vuotiaaksi.

Paimenkoiriin Ritva oli tutustunut lomitajan työssään jo 1995. Lomituspaikassa oli pari vasikkaa päässyt karkaamaan vasikkatarhasta, eikä paikalla ollut talonväkeä. Talon bordercollie oli ilmestynyt kuin taikaiskusta työmaalle. Ritva oli henkeä pidätellen veräjävahtina, eikä ollut osannut sanoa koiralle mitään käskyjä. Mutta ei se ollut tarpeenkaan. Koira oli koonnut vasikat pihalta ja ohjailut ne lomitajan onneksi rauhallisesti takaisin aitaukseen. Lomitaja oli uskaltanut taas hengittää ja halasi koira pitkästi ja luja. Tällöin, päivän pelastajaa kiitellessä, ihastus bordercollieihin syttyi. Kimi-koiran ja Ritvan työtoveruus jatkuikin sitten seuraavat 10 vuotta.

Nykyään Hilkkolassa on 80-90 uuheta ja Ritva lomitaa lomatoimiston kautta osa-aikaisesti. Lammasmäärän kasvaessa hän vähensi lomitustyötä. Tilan työmäärä on suurempi kuin palkkatyön, joten hän saa tilalleen myös lomitajan, täydet 26 päivää sekä tuetut maksulliset tunnit. Hän käyttää puolet lomistaan karitsointi-aikaan, joka on jaotettu kolmeen osaan. Ritva kokee jaksottamisen helpottavan työmäärää ja ajoittaa ensimmäiset poikimiset maaliskuulle, toiset huhtikuulle ja kolmannen satsin kesä-elokuulle. Kesällä tosin uuhet poikivat laitumella ja silloin Ritva pärjää ilman lomitajaa.

Loput lomistaan hän käyttää ihan lomailuun ja reissuihin. Lomareissut ovatkin joskus kisareissuja, kuten oli tänä kesänä. Kisaamisessa sijoitusta enemmän Ritvaa kiinnostavat saadut pisteet. Niistä

Ritvalle koirat ovat tärkeitä työkavereita ja mukana arjessa. Jokaisella koiralla on oma erityisosaamisensa. Vasemmalta KP Leevi, Felltop Max, edessä Rasmus frisbeesuussa ja kieltä näyttää KPUsko.

KUVA: TARJA PAHKASALO

Hilkkolassa laidunnetaan kaikki eläinryhmät. Koirien kanssa onnistuvat sujuvasti kaikki siirrot. Koirien apu on korvaamaton myös erotteluissa, kerinnöissä ja päivittäisissä ruokinta- ja kuivutustöissä.

KUVA: TARJA PAHKASALO

hän näkee, missä kohdin on onnistuttu ja kehitytty ja toisaalta kohdat, joihin pitää treenaamisessa panostaa. Vaikka kisoihin lähdetään harvakseltaan, on kaikkien nykyisten neljän bordercollien kanssa kisattu. Ritva kokee, että treenaamiseen on hyvä olla joku tavoite. Se voi olla perusrata, kisoihin osallistuminen tai joku työtehtävä, joka olisi hyvä hallita. Tavoite luo motivaation.

Kisaamisessa tärkeää on myös tapahtuman sosiaalisuus sekä samanhenkisten ihmisten tapaaminen. Karjanomistaja ei oikein voi lomastaan nauttia täysin, jollei pääse tilalta pois. Olkoonkin, että matka vie jonkun toisen tilalle. Ja aina sitä voi jotain oppia toisten tekemistä seuraamalla.

Hilkkolassa laidunnetaan kaikki eläinryhmät. Niitä onkin useampia, koska on eri tuotosvaiheissa olevia uuhia ja eri-ikäisiä karitsoita. Joskus vieroitettua pässikaritsaa on helpompi hoitaa lampolaan, jolle niille ole sijainniltaan sopivaa laidunta saatavilla. Tilan kauimmainen laidunlohko on noin kilometrin päässä, jonne lampaat

siirretään tietä pitkin koirien kanssa. Ihmisapuvoimia tarvitaan pidemmille siirtomatoille vähän vain silloin, kun siirretään nuoria päsejä tai uuhia, joille ei vielä kaikki toimintatavat ole selvillä. Tie

kun on yleinen tie, joten muu liikenne on huomioitava. Ritva saa koiriensa kanssa muut siirrot helposti tehtyä.

Tilalla on nyt neljä bordercollieurosta. Kun kaikki ovat samaa sukupuolta, on

Nuorimmaisena, Karjapaimenen Uskon kanssa, tuli onnistumisia kisoissa menneenä kesänä. Onnistumiset kantavat ja niiden avulla jaksaa eteenpäin innostaen treenaamaan lisää.

KUVA: TARJA PAHKASALO

Ritva Hillkola ottaa treniryhmään joutilaita uuhia sopivalle laitumelle. Kun treenaamaan on helppo mennä, sinne tulee mentyäkin.

KUVA: TARJA PAHKASALO

elämä vähän helpompaa. Vanhin, Karjapaimenen Leevi 11 v, tuli vuosikkaana, peruskoulutettuna ja hyväksytty perusratadiplomi repussa. Sen kanssa työt sujuivat hyvin ja sen bravuuri oli hakea yksittäinen karkulainen. Leevi on luotto-pakki, jota voivat käyttää lomittajatkin. Rasmus 9 v, on ensimmäinen pikkupentuna ostettu ja itse kokonaan koulutettu. Se oli nuorena helposti kuumuva, mutta tasoittunut iän myötä. Rasmuksella on hyvä eläintenlukutaito ja se toimi työkoirana hyvin, erikoisosaamisena jarrukoiran työt. Muiden kuin Ritvan kanssa se ei lähde töihin.

Sitten kuluikin useampi vuosi, kunnes kasvamaan otettiin pikkupentuna nyt neljävuotias Felltop Max. Se on nopea, laajakaarinen, korrekki ja todella hyvä eläinten käsittelijä. Pyrkii vähän kiipeämään laumahierarkiassa pappakoirien yläpuolelle. KP Usko 3 v, on kiltti ja kauniisti eläimiä kohteleva talon kuopus, myös pikkupentuna taloon tullut. Usko on pienestä asti osannut hyvin säädellä itse etäisyyttä lampaisiin. Kaksi vanhem-

paa koiraa tekevät töitä enää satunnaisesti. Terveysmurheet vaivaavat. Uskoa lukuun ottamatta, on uroksilla hyväksytyt perusradat.

Ritva muodostaa vaihtuvan treniryhmän nuorista, joutilaista uuhista. Niiden avulla hän harjoittelee koirien kanssa tavoitteita kohti. Pennun kanssa hän aloittaa aina liinassa, alkuun sisätilassa, harjoitellen eläinten oikeanlaisen kohtaamisen. Jonkun verran hän on käynyt lähi-alueen harjoituspaikoissa koiriensa kanssa. Esimerkiksi Maxille saatiin kasvatettua itseluottamusta, kun on käyty nautatilalla ohjatussa treenissä niin, että Maxilla oli aluksi toinen koira kaverina.

Lomituskohteissa ei lomatoimisto anna käyttää lomittajan omia koiria, mutta jos tilalla on paimenkoira, on Ritva käyttänyt sitä apuna töissä.

Vapaa-aikana koirien kanssa käydään metsälenkeillä. Rasmuksen kanssa on harrastettu vähän tokoa, agilityä ja rallytokoja. Maxin ja Uskon kanssa käytiin koikeilemassa tokoa, mutta kun koiria se ei kiinnostanut, se jätettiin pois. Pentujen ja

nuorten koirien kanssa on harrastuksissa kulkeminen ollut lähinnä sosiaalimistä muihin koiriin ja ihmisiin sekä vieraaseen ympäristöön.

Koirat ovat Ritvalle tärkeitä, ihania ja korvaamattomia työkavereita. Hän kokee, että ilman koiria hän ei tilansa eläintöissä enää pärjäisi. Kun lampaat ovat tottuneet koiran niitä siirtävän, on niitä vaikea saada enää ilman koiraa siirtymään. Koirat ovat emännän apuna kaikissa töissä. Kerinnät, erottelut, siirrot, ruokinta- ja kuivitusyöt sujuvat hyvin koirien kanssa. Pääasiassa yksin tilalla työskentelevälle ne luovat myös turvaa. Ihan konkreettisesti on koirat pelastaneet omistajansa monesti. Ilman koiran väliintuloa, olisi pessi voinut runnoa hoitajansa pahasti. Puhumattakaan niistä kerroista, kun itsepäinen, omasta mielestään maailman vahvin pessi on koiran toimesta pistetty peruuttamaan pihan poikki takaisin lampolaan. Ritva sanoo koiriensa olevan kärsivällisiä ja taitavia eläinten käsittelijöitä, joiden kanssa työtehtävät ovat päivän parasta antia. ■

